

Голові
разової спеціалізованої вченої ради,
доктору політичних наук, професору,
в.о. завідувача кафедри політології,
соціології та публічного управління
Дніпровського національного
університету імені Олеся Гончара
Ставченку Сергію Вікторовичу

ВІДГУК

на дисертаційну роботу Воевудського Олександра Вадимовича «Політична модернізація сучасної України в контексті глобальної адженди сталого розвитку», подану на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 05 – «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 052 «Політологія»

Актуальність теми дослідження. Обрана тема дисертації Воевудського Олександра Вадимовича є безумовно актуальною, зважаючи на зростаючу значущість глобальної адженди сталого розвитку (ЦСР). Сталий розвиток як концепція довгострокового збалансування економічного зростання, соціальної справедливості та екологічної відповідальності, у ХХІ столітті набув статусу ключової парадигми державного управління в глобальному вимірі. Особливу значущість ця парадигма має для країн, які перебувають у фазі трансформації політичних інститутів, стикаються з воєнними викликами, кризами довіри, обмеженістю ресурсів, фрагментованістю публічної політики.

В українському контексті ці чинники мають особливу актуальність. Після початку повномасштабної збройної агресії проти України перед державою постали безпрецедентні виклики, пов'язані не лише з безпекою, але й з екологічною катастрофою, зруйнованою інфраструктурою, соціальною

дезінтеграцією, нерівністю у доступі до базових послуг. У цих умовах політична модернізація – як цілеспрямований процес реформування інституційної архітектури держави – вимагає нового наповнення, що враховує пріоритети глобальної адженди сталого розвитку (ЦСР ООН), міжнародні зобов'язання України в межах євроінтеграційного курсу, а також реалії поствоєнної відбудови.

Незважаючи на проголошену прихильність до принципів сталого розвитку, в Україні досі спостерігається інституційна фрагментація, суперечності між секторальними політиками, недостатнє фінансове забезпечення та низький рівень залучення громадськості до процесів планування й моніторингу. Водночас наявність політичної волі, підтримки з боку міжнародних партнерів, активність громад та потреба в цілісній моделі відновлення створюють вікно можливостей для перезавантаження політичних процесів на засадах сталості.

У цьому контексті дисертаційне дослідження Воевудського Олександра Вадимовича є своєчасним, науково вмотивованим і прикладно значущим. Робота спрямована на інтеграцію міждисциплінарних підходів до розуміння модернізації, осмислення ролі політичних інститутів у реалізації ЦСР, формування національної моделі сталого розвитку, здатної поєднувати стратегічне бачення, інституційну спроможність та демократичну легітимність. Такий підхід не лише розширює науковий горизонт політології, а й відповідає нагальним викликам державотворення в умовах багаторівневої кризи.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність. Наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані у дисертації Воевудського О. В., мають належний ступінь обґрунтованості й підтверджуються як результатами авторських емпіричних досліджень, так і коректно підібраною теоретико-методологічною базою. Зокрема, достовірність положень забезпечена застосуванням комплексного підходу, що поєднує системний аналіз,

порівняльну політологію, кейс-стаді, аналіз документів, статистичний аналіз та якісні методи (експертні інтерв'ю). Таке методологічне різноманіття дало змогу інтегрувати міждисциплінарні знання та отримати глибоку, багаторівневу картину досліджуваного процесу.

Дисертаційне дослідження має чітку, внутрішньо узгоджену структуру, що відповідає меті й завданням роботи.

Перший розділ присвячено теоретико-методологічним засадам аналізу політичної модернізації у вимірі сталого розвитку. У ньому автор ґрунтовно систематизує сучасні наукові підходи, уточнює понятійно-категоріальний апарат, обґрунтовує доцільність міждисциплінарного підходу та завершує розділ розгорнутим методологічним обґрунтуванням власного дослідження. Це створює надійну теоретичну основу для подальшого аналізу.

Другий розділ зосереджено на політико-інституційних засадах впровадження адженди сталого розвитку. Автор комплексно висвітлює політико-економічні та політико-соціальні наслідки глобальної адженди, детально аналізує трансформацію українських інститутів та роль громад у демократизаційних процесах. Значної уваги приділено виявленню бар'єрів реалізації ЦСР, серед яких інституційна фрагментація й корупційні ризики. Виклад матеріалу логічно пов'язаний із даними Держстату та звітами ООН.

Третій розділ має прикладний характер і присвячений модернізації політичного менеджменту в Україні. Автор вводить концепт *політичного проєктного менеджменту* як операційної рамки імплементації ЦСР, здійснює порівняльний аналіз міжнародних кейсів (Скандинавія, Німеччина, Коста-Рика, Китай) та обґрунтовує трикомпонентну національну модель (Національна рада – Національне агентство – Фонд сталого розвитку). Логічна послідовність викладу забезпечує переконливість висновків, а пропозиції підтверджуються емпіричними даними та міжнародними практиками.

Таким чином, використання різнорівневих методів, репрезентативна джерельна база та чітка структурна побудова роботи забезпечують високий ступінь обґрунтованості й достовірності всіх наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації

Новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертаційній роботі. Наукова новизна дисертаційної роботи Воевудського О. В. полягає у проведенні комплексного дослідження політичної модернізації України в контексті глобальної адженди сталого розвитку, яке характеризується повноцінною реалізацією емпіричного потенціалу обраної тематики. Зокрема, автором запропоновано критерії класифікації політико-інституційних бар'єрів та можливостей імплементації Цілей сталого розвитку й уведено у науковий обіг такі параметри класифікації відповідних чинників, як рівень координації (централізований/децентралізований), ресурсна забезпеченість (достатня/обмежена), ступінь прозорості (відкрита/закрита), характер взаємодії (вертикальна/горизонтальна), а також стійкість до кризових викликів (висока/низька). Це, своєю чергою, дозволяє не лише впорядкувати виокремлені чинники, а й застосовувати відповідну класифікацію у подальших дослідженнях.

Крім того, значним нововведенням є запропонована автором етапізація інтеграції принципів сталого розвитку у державну політику України, яка охоплює п'ять історично детермінованих періодів – від доконфліктного (2000-2013 рр.) до трансформаційно-інноваційного етапу після перемоги. Такий підхід дозволяє простежити логіку інституційної еволюції, виявити чинники стабільності та нестабільності, а також з'ясувати, як змінювалися державні пріоритети у сфері сталого розвитку.

До числа наукових напрацювань, що мають новизну, також належить оцінка кожного з виокремлених бар'єрів та можливостей за ступенем їхнього впливу

на реалізацію ЦСР в Україні. Так, на основі проведеного автором дослідження обґрунтовано, що найістотніше на ефективність імплементації ЦСР впливають: (а) брак міжвідомчої координації, (б) обмежене фінансування, (в) низький рівень цифрової прозорості у процесі відбудови.

Важливим результатом дослідження є обґрунтування потреби та формулювання пропозицій щодо внесення змін до спектра нормативних актів, спрямованих на підвищення інституційної спроможності у сфері сталого розвитку. У роботі запропоновано, зокрема: ухвалення Закону України «Про сталий розвиток»; законодавче закріплення статусу Національної ради та Національного агентства зі сталого розвитку; створення окремої бюджетної програми Фонду сталого розвитку; упровадження електронної системи моніторингу ЦСР; удосконалення процедур обов'язкової екологічної експертизи для проєктів відбудови.

Аналіз змісту переліку елементів наукової новизни, відображених у дисертації, засвідчує їх відповідність ключовим положенням, викладеним у тексті. Авторська позиція здобувача є чіткою й представлена належним чином. Таким чином, викладене дозволяє зробити висновок про достовірність положень та високий рівень наукової новизни, а також достатньо високу обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації.

Практичне значення і впровадження отриманих результатів дослідження. Дисертаційне дослідження становить прикладну цінність для органів державної влади та місцевого самоврядування, насамперед для Міністерства економіки, Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів, Міністерства соціальної політики, а також для обласних військових адміністрацій і територіальних громад. У роботі обґрунтовано шляхи вдосконалення нормативно-правового забезпечення реалізації Цілей сталого розвитку (ЦСР), запропоновано створення Національної ради, Національного агентства та Фонду сталого розвитку, визначено механізми міжвідомчої

координації та прозорого фінансування проєктів відбудови. Сформульовані рекомендації щодо підвищення спроможності політико-інституційних механізмів мають потенціал бути впровадженими на локальному, регіональному та національному рівнях під час розробки стратегій поствоєнної реконструкції, програм еко-відновлення та регіонального планування.

Автор апробував результати дослідження на низці науково-практичних конференцій («Придніпровські соціологічні читання», Дніпро; Всеукраїнська конференція «Сталий розвиток у період кризових викликів», Київ). Це підтверджує відповідність отриманих результатів запитам управлінської практики та демонструє їхній потенціал для подальшого використання в експертно-аналітичній та консультаційній роботі, пов'язаній із відбудовою України й адаптацією до європейських екологічних стандартів.

Значущість результатів дисертаційної роботи, на мою думку, може становити суттєвий інтерес і для вітчизняної політичної науки. Насамперед, дослідження сприяє розвитку теорії політичної модернізації, оскільки фокусується на інтеграції глобальної адженди сталого розвитку в національну політичну систему, що дозволяє актуалізувати та доповнити існуючі концепції інституціональної трансформації, екологічної політики та проектного менеджменту. Відтак матеріали дисертації можуть бути використані при викладанні навчальних дисциплін «Політика сталого розвитку», «Моделі політичної модернізації», «Публічне управління проєктами», «Екологічна політика», а також «Теорія та практика прийняття політичних рішень».

Повнота викладу матеріалу в наукових публікаціях. О. В. Воевудський представив завершене дисертаційне дослідження. Робота містить науково обґрунтовані положення, висновки та результати, які вирізняються єдністю змісту, логічною побудовою, чіткою й зрозумілою мовою викладу та належним науковим стилем.

Основні положення дисертації опубліковано у трьох наукових фахових виданнях України, з-поміж яких три – статті у фахових наукових виданнях (з наявними DOI), а одна – тези доповіді, ще одна додаткова стаття у нефаховому виданні. Усі публікації містять належне обґрунтування отриманих наукових результатів відповідно до поставлених у дисертації завдань та задовольняють вимогу щодо опублікування не більше ніж однієї статті в одному номері наукового журналу, що повністю відповідає чинним критеріям зарахування статей за темою дисертації.

Аналіз кількості й змісту опублікованих робіт свідчить про повне виконання здобувачем вимог до аспіранта в частині апробації результатів дослідження та їх своєчасне представлення науковій спільноті.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації. Позитивно оцінюючи високий рівень виконаної дисертаційної роботи, її наукову цінність і практичну спрямованість, вважаємо за доцільне окреслити низку зауважень та дискусійних положень.

По-перше, зосередженість дисертації на інституційній архітектурі реалізації Цілей сталого розвитку природно викликає питання щодо інших чинників модернізаційного процесу. У роботі лише побіжно згадуються культурно-ціннісні й поведінкові аспекти (суспільна довіра, екологічна свідомість, готовність бізнесу до ESG-перетворень), тоді як їх системне висвітлення дало б змогу показати, яким чином «неінституційні» чинники доповнюють або обмежують ефективність запропонованої моделі. На мою думку, відображення загальної «екосистеми» чинників посилило б комплексність дослідження.

По-друге, порівняльний аналіз міжнародного досвіду охоплює переважно країни з усталеною демократичною традицією (Скандинавія, Німеччина) або авторитарну модель (Китай). Корисним було б додати приклади постконфліктних держав (Боснія і Герцеговина, Руанда) та країн Східного

партнерства, які поєднують післявоєнну відбудову з упровадженням ЦСР. Це дозволило б ширше окреслити сценарії відновлення й підвищити релевантність рекомендацій саме для українського контексту.

По-третє, фінансовий механізм Фонду сталого розвитку описано концептуально, проте потребує детальнішого опрацювання управлінських процедур. Доцільно конкретизувати алгоритм конкурсного відбору проєктів, запровадити чіткі КРІ та порогові показники ефективності, передбачити незалежний аудит і систему управління ризиками. Таке уточнення підвищило б прозорість використання коштів, довіру донорів і передбачуваність фінансування поствоєнних ініціатив.

По-четверте, хоча робота має ґрунтовну теоретичну базу та широкий набір емпіричних даних, відсутнє кількісне моделювання очікуваного ефекту запропонованої трикомпонентної моделі на досягнення ЦСР. Використання сценарного аналізу або економетричного прогнозування дало б змогу наочно показати потенційний приріст показників сталого розвитку й тим самим посилити доказову базу рекомендацій.

Викладені зауваження мають рекомендаційний характер і жодним чином не применшують наукової цінності дисертаційного дослідження. Навпаки, вони підкреслюють складність і багатовимірність предмета роботи та вказують на потенціал подальших досліджень у сфері політичної модернізації та сталого розвитку України.

Загальний висновок та оцінка дисертації. Змістовна оцінка дисертаційної роботи Воевудського Олександра Вадимовича дозволяє зробити висновок, що вона є самостійним, завершеним і науково обґрунтованим дослідженням, присвяченим актуальній проблемі політичної модернізації України в контексті глобальної адженди сталого розвитку. Дисертація відзначається чіткою структурою, логічною послідовністю викладу, високою теоретичною насиченістю та наявністю репрезентативної емпіричної бази, що забезпечує

валідність отриманих висновків і обґрунтованість запропонованих рекомендацій.

Отримані у дослідженні результати мають наукову новизну, значну практичну спрямованість та становлять інтерес для подальших наукових розвідок у галузі політології, публічної політики й управління сталим розвитком. Таким чином, за актуальністю теми, ступенем обґрунтованості наукових положень, рівнем теоретико-методологічного опрацювання, а також цінністю одержаних результатів, дисертаційна робота «Політична модернізація сучасної України в контексті глобальної адженди сталого розвитку» відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами), а її автор, Воевудський Олександр Вадимович, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 052 «Політологія».

Офіційний опонент:

доктор філософських наук, професор,
професор кафедри політології філософського факультету
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

Микола ХИЛКО

14 липня 2025 року

ПІДПИС ЗАСВІДОЧЕНО
ВЧЕНИЙ СЕКРЕТАР
КАРАУЛЬНА
14.07

